ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI VILNIUJE, TRAKŲ IR LIEJYKLOS GATVĖSE

Tauras POŠKA

2000 m. birželio mėn. PRI atliko archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Trakų g. Nr. 13, atstatomo priestato vietoje.

Trakų g. Nr. 13 sklype 1999 m. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio storis – 2,8 m. Išskirti XVII ir XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontai.

2000 m. birželio mėn. tyrinėta priestato vietoje, 15x7,5 m plote. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad viršutinis kultūrinio sluoksnio horizontas suardytas iki 0,8–1,1 m gylio XX a. tiesiant inžinerines komunikacijas.

0,8–0,9 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus atidengti dviejų krosnių pagrindų fragmentai. Tai 2x3x0,5 m dydžio perdegusio molio su degėsiais plotai. Jų paviršiuje rasta XVII–XVIII a. datuotinų buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentų. 0,8–0,9 m gylyje per visą tirtą plotą atidengtas 0,2–0,3 m storio plūkto molio sluoksnis. Manoma, kad tai XVIII a. čia buvusio pastato grindų lygis. Šiame sluoksnyje surinkta XVII–XVIII a. datuojamų archeologinių radinių.

Po plūkto molio sluoksniu slūgsojo 1,5–1,7 m storio pilkos smėlingos žemės sluoksnis, vietomis maišytas su gausiomis griuvenomis. Šiame sluoksnyje pagrindinę surastų radinių dalį sudarė XVII a. datuojami plokštinių koklių fragmentai. Taip pat aptiktos ir kelios XVI a. buitinės keramikos šukės. Nukasus pilkos žemės sluoksnį, 2,8 m gylyje pasiektas įžemis – smėlis.

Tyrinėjimų metu aptikta pastatų sienų fragmentų. 0,4–0,5 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus rastas arkinio pamato fragmentas, datuotas XIX–XX a. riba. Dalis arkinio pamato buvo sumūryta ant ankstesnio akmenų-plytų mūro, kurio tikslus laikotarpis neaiškus. Greičiausiai tai XVIII a. buvusio pastato pamatai. 0,8 m gylyje surasta plytų, rištų moliu, sienos fragmentas. Tai galėjo būti tarpinė siena, prie kurios iš abiejų pusių buvo priglaustos krosnys. Sienos mūrijimui naudotos plytos, būdingos gotikinei statybai. Manoma, kad plytos panaudotos jau ne pirmą kartą, mūras datuotas XVIII a.

Tyrinėjimų metu surinkti duomenys leidžia teigti, kad pastatas su mūriniais pamatais čia buvęs XVIII a. Ankstesnio laikotarpio pastatų fragmentų nesurasta. Nors aptiktos XVI a. datuotinos keramikos fragmentai rodo, kad ūkinė veikla čia vykdyta ir ankstesniame laikotarpyje. Išskirti du kultūrinio sluoksnio horizontai datuoti XVII ir XVIII a. Surasta archeologinių radinių, datuojamų XVI–XVIII a.

2000 m. liepos – rugpjūčio mėn. PRI atliko archeologinius tyrimus Vilniuje, **Liejyklos g. 11.** Tyrinėtas 10x6,5 m dydžio plotas atstatomo pietinio Liejyklos g. Nr. 11 korpuso vietoje. Nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio horizontai suardyti iki 1,8–2,4 m nuo vidinio kiemo buvusio žemės paviršiaus. Suardytą kultūrinio sluoksnio horizontą sudarė tamsiai pilkos žemės sluoksnis su statybinėmis griuvenomis, XX a. buitinėmis šiukšlėmis. Jame aptikta

XVII–XVIII a. buitinės keramikos, plokštinių koklių fragmentų.

1,8–2 m gylyje nuo buvusio žemės paviršiaus atidengtas juodos žemės su skiedromis, medžio žieve, odos atraižomis sluoksnis. Jame aptikta medžio konstrukcijų liekanų. Tai 10 kuolų-polių eilė, sukaltų V–R kryptimi (skersmuo 20 cm) ir virš jos suklotų lentų liekanos. Ant lentų buvo 10–15 cm storio molio sluoksnis, virš kurio išlikęs 20 cm storio gyvulių mėšlo, kailio atraižų, vilnos sluoksnis. Spėjama, kad tai buvusios odos apdirbimo dirbtuvės fragmentas. Į V nuo spėjamos dirbtuvės vietos rastos medinės tvoros liekanos. Šiame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta XVII a. datuotinų buitinės keramikos, čerpių ir plokštinių koklių fragmentų. Sluoksnio storis siekė iki 0,9–1 m. Kultūrinio sluoksnio horizontą galima bus tiksliau datuoti atlikus dendrochronologinę ekspertizę.

Giliau atidengtas supiltas stambaus žvyro sluoksnis su XVII a. keramikos šukėmis, kurį kasant pradėjo kilti gruntiniai vandenys, todėl tyrimų vietoje įžemis nepasiektas.

INVESTIGATIONS AT TRAKŲ AND LIEJYKLOS STREETS IN VILNIUS

In June 2000, the IMR performed archaeological investigation at Trakų street 13. Two horizons of a habitation layer dated to the 17th and 18th centuries were obtained. Finds dated to the 16th–17th centuries were found. In July and August, archaeological excavation was performed at Liejyklos street 11, finds dated to the 17th–18th centuries were obtained.

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, J. BASANAVIČIAUS GATVĖJE

Saulius SARCEVIČIUS

2000 m. Vilniuje, **J. Basanavičiaus g. Nr. 2/15–13,** po pirmo aukšto patalpa, rūsio įrengimo vietoje, buvo atliekami archeologiniai tyrinėjimai, kurių metu ištirtas 16,5 m^2 dydžio plotas. Šių tyrimų metu buvo užfiksuotas 2–3,8 m storio kultūrinis sluoksnis, datuotinas XVI–XX a.

Ploto R dalyje, 1 m gylyje (H_{abs}112,30–112,36 m) atsidengė XVIII–XIX a. pradžia datuotino, smarkiai apardyto akmeninio grindinio liekanos. Grindinio P kraštas buvo nuardytas, o V šliejosi prie H_{abs}112,44 m atsidengusio mūrinio statinio fragmento. Šio statinio R sienos 4,7 m ilgio fiksuota atkarpa nusidriekė ŠV–PR kryptimi. Ji buvo išmūryta iš 0,76x0,6, 0,4x0,35 m dydžio lauko akmenų bei 27,9–28–30,5x15,5x8,3–8,5 cm dydžio rausvos spalvos plytų bei pusplyčių. Mūras tvirtintas kalkių skiediniu. Aptikto mūro pamatų apačia fiksuota H_{abs} 109,46 m. Išlikęs maksimalus sienos aukštis siekė apie 3 m, jos storis – 0,64 m. Iš statinio vidinės pusės, kv. B 3, buvo pastebimos skliauto pėdos liekanos. Šie duomenys rodo, jog aprašomas pastatas turėjo rūsį. Rūsio dydis liko nenustatytas. Jo grindų paviršius, matyt, grįstas akmenimis – gręžinio pagalba buvo pasiektas 3,5 m gylyje, H_{abs}109,80–109,90 m. Rūsys buvo užpildytas griuvenų bei pilkos žemės sluoksniais, kuriuose rasti XVII a. pabaigos – XVIII a. radiniai – daugiausia keramika. Nesuardyti kultūriniai sluoksniai buvo užfiksuoti tik ploto